

N.F.S. Grundtvig “Nikolai Edinger Balles Amindelse”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.13, november 2018

Ændret i version 1.15, november 2019

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Ændret i version 1.15, november 2019

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1817 (SJ: 306)

B *Anden udgave*, 1838 (SJ: 601)

Andre udgaver

PS *Poetiske Skrifter* 4

US *Udvalgte Skrifter* 3

VU *Værker i Udvalg* 7

GSV *Grundtvigs Sang-Værk* 2, nr. 124

Teksten er etableret af Else Riisager

Punktkommentarer, indledning og tekstredegørelse er skrevet af Else Riisager, redigeret af Klaus Nielsen og Kirsten Vad

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.theol. Carsten Breengaard

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:48 |PS:342 |US:418 |VU:278

Nikolai Edinger Balles Amindelse.

¹ |GSV:354 Der stod en Gran saa rank og skøn,
Saa vintergrøn,
Den stod paa Norges Fjelde;
Sin Top den løfted kæk i Sky,
|GSV:355 I Herrens Ly,
Trods Vind og Staal og Ælde.

² Der stod en Bøg i Danelund,
Paa Fædres Grund,

Alt med sin hvalvte Bue;
Trods Hagelveir og Hvirvelkast
Den stod dog fast,
Saa det var Lyst at skue.

3 Men ak! det gaaer hver Stamme gild,
Som Ygdrasill,
Den trøskes, og den falder;
|PS:343Det volder Nidhøgs Ormetand,
Hver Bøg og Gran
Som Asken har sin Alder.

4 **|A:49**Hør Lundens Suk og Klippens Drøn!
Hver Nordens Søn
En modig Taare fælde!
Thi, ak! paa Rad de faldt paa Stand,
Den Bøg, den Gran,
Som pryded Mark og Fjelde!

5 Nu sidder fattig Fugl i Støv,
Paa brune Løv,
Hvor skal han vel sig hvile?
|VU:279Hvor skal han kvidre nu i Vang
Sin Aftensang?
Paa Tidsel, Torn og Pile?

6 **|US:419**Ak, skal da slige Stammer to
Ei meer opgroe,
Paa Fjeldet og i Skoven!
Skal Klang ei meer, fra Top og Green,
Fra Lund og Steen,
Nu mødes over Voven?

7 **|GSV:356**Skal fattig Fugl i øde Lund,
Om Aftenstund,
Kun sjunge for de Døde?
|A:50Skal Sangen tone sorrigfuld:
Ak! under Muld
Nu hviler Nordens Grøde!

8 Ak, skal nu savne Kvist og Skjul
Den Himmel-Fugl,
Som sang for vore Fædre!
|PS:344Da svinger den fra Boigd og By
Sig over Sky,

Ak! ak! det Gud os bedre!

9 O Brødre dog! den samme Fugl

Saa sødt om Juul

Og sang for vores Vugge;

Ak, skal nu vore arme Smaa

At høre faae

For Sang kun hule Sukke!

10 O Vugge-Vise dyb og sød!

Som Nyn du lød

Paa Tonen, Engle sjunge,

O, Skam og Skade, blodig Synd!

Skal disse Nyn

Uddøe paa Danmarks Tunge!

11 |A:51|VU:280 O nei, Fuld-Sødskende i Nord!

Det ved sit Ord

I Naade Gud forbyde!

Den gamle Rod Han skiænke Held

Paa Mark og Fjeld,

Til Kvist og Top at skyde!

12 |US:420|GSV:357 O: Sødskende! den Stub nu tør,

Men frodig før,

Vi vil med Taarer væde;

Da avles under Hjertesuk

Saa mild en Dug,

Som Taarer Engle græde.

13 O Dug! hvis Hjem ei Verden veed,

O fald herved

Paa Stub med Kraft fra Oven!

|PS:345 Da skyde skal til Dane-Bod,

Som Jesse-Rod,

Den Stub i Dane-Skoven.

14 O Himmel-Fugl! forlad os ei!

Den trange Vei

Gaaer let, naar sødt du sjunger;

|A:52 O, bliv hos os! og læg din Sang,

Med liflig Klang,

Paa danske Barne-Tunger!

15 Ak, ingen Bøg, og ingen Gran,

Vi har i Land,
Som værdig kan dig bære!
Men o, forsmaa ei snevre Bur;
I Hjerteskur!
Saa skal dig Stammen ære.

16 |VU:281|O Sødskende! forstaaer min Sang,

Med sælsom Klang,
Ei blot om Bruun og Balle!
Om dem og deres *Rod* jeg sang,
I Danevang,
Og Stubben er vi alle.

17 |GSV:358|Det var de sidste Krone-Skud,

Som nu gik ud,
Paa gamle Træ i Norden;
Paa Stammen som, for Luthers Haand,
Med hellig Aand,
Sig hæved høit fra Jorden.

18 |A:53|US:421|Ad Aare falder Jubelfest,

For Herrens Præst,
|PS:346|Ja, holdes i Guds Rige;
Thi skyndte sig de Bisper to,
Nu og saa fro,
I Choret at opstige.

19 Der skal de staae i høien Chor,

For Alterbord,
Paa danske Bispe-Stade,
Og sjunge høit med Englemund,
Af Hjertens Grund,
Med Hersleb, Brochmand, Plade.

20 De takke skal, som Bud fra Nord,

For Herrens Ord
Paa Morten Luthers Tunge;
For Røsten, som i Julesang
Paa den udklang,
Skal Kingo Psalmer sjunge.

21 Det er en Lyst at tænke paa,

Hvor de mon staae,
Langt meer dog der at være;

|A:54|VU:282 Det Andet er end, over Gruus
Af Herrens Huus,
At græde for Hans Ære.

22 |GSV:359 O vee! o hvilken Jubelfest,
For Herrens Præst,
Kan vi paa Gruset holde!
Hans Aand forsvandt, hans Kraft og Tro,
Mon de vel boe
I Hjerter, vantro, kolde?

23 O vel da dem, de Lutter-Mænd!
At de sov hen,
|PS:347 Før Jubel-Festens Dage!
Her tegner kun til slig en Fest,
Hvor Graad er bedst,
Hvor Sang er Suk og Klage.

24 |US:422 Dog Aand! hvi bølger, bruser du,
Saa mod i Hu?
Lad ikkun Herren raade!
Ei giælder Tegn, ei værger Magt
Imod Hans Agt,
Og evig er Hans Naade.

25 |A:55 Er Formiddag end sort som Nat,
Kan Soel dog brat
I Kraft bestraale Jorden;
Saa dages kan, for Herrens Præst,
En Jubelfest,
Mens Aar gaaer om i Norden.

26 Vi haabe tør: Halleluja
Skal klinge da,
Fra Hjerte, Mund og Tunge,
Saa Lov og Tak for Wittenberg,
I Lund, paa Bjerg,
Med Kingo høit vi sjunge.

1 |VU:283 Danske Christne! hvor I findes,
Flokkes ved vor Biskops Liig!
Lad os her det Svundne mindes!
Mindes Gud og Himmerig!

Gud og Himlen, som med Taarer
Vi maa sige, svandt fra Jord,
Svandt for Tant af usle Daarer,
Som omtaaged Sandheds Ord;
|PS:348Svandt, thi Gud er fra os svundet,
Naar i *Hjertet* ei Han boer,
Havde vi saa end udgrundet
|A:56Alt hans Raad, og hvert hans Ord;
Himlen, naar vi ei fornemme,
Giennem Aandens Guddoms-Stemme,
Hvad den er, i Himmel-Smag,
Da for os den er forsvundet,
Havde vi saa end udgrundet
Skyens Lyn og Torden-Brag.
Tanke, Vidskab, Viisdom, Ord,
|US:423Trods al Daare-Kløgt paa Jord,
Ene, er som Lyd af Bjelde,
Leve kun som *Hjerte-Sprog*,
Kun som Bud der *Livet melde*,
Og som Stave i *dets* Bog.
Hvad er *selvklog* Vidskabs Værker
Uden Tant og Tankespil!
Hvor er *Kraftens* Mindes-Mærker,
Som ei *Hjertet* høre til!
Vidskab! mægter du at vælte
Stenen bort fra Slægtens Grav?
Var det dig, som skabde Helte,
Styred Skib paa Tidens Hav!
Tør den Vinge *din* du kalde,
Hvorpaa Aand i Sky sig svang;
Var det dig, som fostred Skjalde,
Gav dem Aand og Syn og Sang!
|PS:349Var det dig, som Christi Krybbe
|A:57Hvaldde til en Kirkeborg,
|VU:284Eller kunde du kun yppe
Kiv og Tvist til Kirkens Sorg!
Gavst du Mod og Kraft og Tunge,
Til at trodse Ild og Staal!
Lærde du Martyrer sjunge
Seierskvad paa Rist og Baal!
Havde *du* Lutherus hærdet
Imod Acht og Kirkeband?
Gik *ved dig* han uforfærdet
Sjungende paa Baalets Rand!
Var det *dig* han ledte efter,
Da paa Gløder krum han gik;

Var det *dig* som gav ham Kræfter
Til at hæve sjunkne Blik;
Kræfter til, som Hjordens Kæmpe,
Ulvne at byde Trods,
Til den Storm og Strøm at dæmpe,
Som har nu henrevet os!
Var det *dig* som lærde *Balle*
Djærvt at slaae med Sandheds Ord,
Kæk at staae som een for alle,
Værges mandig Bog og Chor!
Gav vel du paa Kirke-Gruset
|US:424 Pinte Gubbe Haab og Trøst?
Dæmped du den Strøm der brused
|A:58 Mod og i hans eget Bryst!
Var du Styrmand paa hans Snekke,
Saa trods Strøm og Hvirvelvind
Fredens Kyst den kunde række,
Svømme jævnt i Havnen ind,
Ja, med *Dannebraag* i Stuen
Svømme ind i Himlens Havn!
|PS:350 Vidskab! ja, har *du* vel tonet
Danmarks Flag i Balles Stavn,
Du med Dannebraage kronet
Kæmpens Snekke, Bryst og Navn!
Er det dig, om jeg tør spørge,
Som har gjort at Ordet gaaer:
|VU:285 Thurser over Balle sørge,
Som om Balder kvædet staaer!
Eller, var det *dig* som gjorde
At, med Øie venlig vaadt,
Fyrster følge ham til Jorde,
Som var Drengene før til Spot!

² *Vidskab!* ja tilvisse Du
Reiste dig de Mindes-Mærker,
Men ei som med selvklog Hu,
Du i Mande-Hoved værker;
Nei, men som i *Sandheds* Bryst
Ved Guds høire Haand du throner,
|A:59 Som i Aandens Guddoms-Røst
Giennem Sandheds Ord du toner;
Som den Vidskab der udbryder:
Intet *af mig selv* jeg veed,
Som min *Faders* Stemme lyder,
Taler jeg i Evighed;
Derfor kan mig Intet tvinge,

Og mit Ord er Kraft og Liv,
Skjænker, som et Skaber-Bliv,
Sjæle Aand og Lys og Vinge,
Gjør enhver, som mig annammer,
Til en Kæmpe kæk og bold,
Værger ham mod Staal og Flammer,
Med et evigt Demantskjold,
|US:425Lærer ham med Kraft at bære
Kors og Sværd i Graadens Dal,
|PS:351Giennem Spot til evig Ære
Op til mig i Glædens Sal,
Hvor med evig Klarhed luer
Lyset i Guds Kiærlighed,
Hvor forklaret han beskuer,
Hvad i Verden ingen veed,
Hvad i Tid kun *Troe* kan *fatte*
Aand i Evighed kun skatte!

3 **|A:60|VU:286**Ja, hvor er en selvklog Daare,
Som tør sige, han *begreb*
Helgen-Skarens Sang og Taare,
Vidnesbyrdet som den skrev.
Som sig aldrig lader dølge,
Hvordan Vind og Strøm end gaae,
Tindrer klart paa Tidens Bølge,
Alt som Stjerner i det Blaa!
Hør mig Vidskab! stolt i Støvet!
Hør og svar nu, *Mande-Vid!*
Har *du* Helgen-Daaden øvet,
Eller var den *Daarskabs* Iid?
Er den din, da øv den atter
Som en Mand et Børneværk!
Kanst du ei, da *bliv til Latter!*
Da er *Daarskab* jo kun *stærk*;
Da har du jo Hans Ord sandet,
Som din Stolthed har forbandet,
Da har du beviist Hans Ord:
At *Hans Daarskab* har paa Jord
Hvad omsonst af alle Kræfter
Verdslig Vidskab leder efter:
Liv og Kraft som ei forsvinde,
Som kan Døden overvinde.

4 **|PS:352**Ja, det staaer paa Bølgen skrevet:
|A:61*Daarskab Vid* har overlevet;
Ja det staaer paa Bølgen bundet:

Daarskab Død har overvundet;
 Dybt i Grav sank Verdens Daarer,
 Herrens Vid dem overvandt,
 Døden veeg for Herrens Daarer,
 |US:426|Verdens Vid de overvandt.
Blinden Troe paa Sandheds Tale,
Den var ene Helgen-Vid,
Den har hvælvet Kirkens Sale,
 Øvet al dens Kæmpe-Id,
Den to Gange Roma knuste,
 |VU:287|*Den* var Luthers faste Borg,
Den gav Roe naar Bølger bruste,
Den gav Trøst og Fryd i Sorg.
 Ene *den*, det veed vi alle,
Styrked, trøsted, kroned Balle;
Ene den har Krandsen bundet
 Hvormed Urnen staaer omvundet.
Ene den i ham har tonet
 Kirkens, Danmarks gamle Flag,
 Bryst og Navn og Snekke kronet,
 Trods al Storm og Bølge-Brag.
Den har gjort at Fyrster følge
 Støvet til sit Hvilested,
Den har gjort at sig maa dølge
 |A:62|Vantro, for hans Minde ræd.
Den har gjort at Harpen toner
 Ved hans Kiste høitidsfuld.
Den har gjort, at Millioner
 Signe skal ham under Muld.
 |PS:353|*Den* har gjort at Danmarks Kirke
 Sank ei ned som Gruus i Grav,
 Og i *den* paa Danne-Virke
 Straale skal hans Bispe-Stav.
 Høit skal tone ved hans Minde
 Tit som nu i Danelund:
 “*Salig, hvo som troer i Blinde*
Sikkre Ord af Sandheds Mund!”

5 Balle! ja, her ved din Kiste
 Stander jeg i Ungdoms Aar,
 Meget som Du aldrig *vidste*
 Klarligt for mit Øie staaer,
 Alt som næste Slægt skal finde
 Meget jeg kun tro'r i Blinde;
 Men jeg vidner høit og sjunger:
 Spotte mig kun Daare-Tunger,

|US:427Hykle, hvo som vil, kun Gru!
Gid jeg her i Støvets Dale
|VU:288Trodse maa paa *Sandheds* Tale
Mere blindt endnu end Du!
|A:63Ja, din Aand, som nu fornemmer,
Hvad dig her for sælsomt klang,
At, henrykt af Engle-Stemmer,
Kingo og *Lutherus* sang;
Sandhed, hvis den mæle kunde,
Hvad, mens end den var i Muld,
Jeg fortied ingenlunde,
Men udsagde veemodsfuld:
Større var din Hæder blevet,
Lysere du havde levet,
Lagt dig gladere til Roe,
Hvis i Intet, som i meget,
Tidens Aand Du havde veget,
|PS:354Som forhaanede din Troe;
Levet kun og døet paa
Hvad Du *troed men ei saae*.

6 Dog, o Balle! nødig minder
Skjalden her om dine Feil,
Større vist hans Øie finder
Hos sig selv i *Sandheds* Speil;
Men han skal, thi Præste-Tunger
Sandhed frit udtale maa,
Og naar Frænden om Dig sjunger,
Dine Feil maae for ham staae,
Staae der, for at *Sandhed* *Prisen*
|A:64Vinde kan, som ydes Dig,
Saa at *ikke Frænde-Visen*
Orme-stikkes med dit Liig;
Men at det engang til Thinge
Lyses maa i Danelund:
Bedre end de Piber klinge,
Er den rene Orgelbund,
Sang ei Frænde smukt om Anden,
Sagde Præst dog sandt om Manden;
Briste end de stramme Strænge,
|VU:289Skal dog Ordet have Giænge,
Endt har Kvadet sine Dage,
|US:428Vidnes-Byrden er tilbage,
Og *opløst*, men ubeskiæmmet
Kvadet skal i Bogen staae,
Saga har dets Indhold nemmet,

*Balles Navn skal ei forgaae,
Det i Jesu Navn indfattet,
Fundet er i Tidens Bog,
Kæmpen sank i Muld udmattet,
Men hans Troe ham frelste dog.
|PS:355 Troer blindt al Sandheds Tale!
Troer hvad I aldrig saae!
Da I skal i Klarheds Sale
See hvad Troe mon overgaae.*
